

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Приходько Г. І.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології та лінгводидактики
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Міжкультурна комунікація являє собою складний і багатовимірний процес обміну інформацією між представниками різних культурних середовищ. Вона охоплює не лише передачу повідомлень, а й інтерпретацію символів, значень, норм поведінки та систем цінностей, що формуються в межах певної культури. У сучасних умовах цей процес виходить далеко за межі традиційного міжнаціонального спілкування, включаючи взаємодію між різними соціальними групами, професійними спільнотами, релігійними об'єднаннями та субкультурами.

Глобалізація суттєво вплинула на характер міжкультурної комунікації, зробивши її більш інтенсивною та повсякденною. Швидкий розвиток транспорту, відкритість кордонів, а також поширення цифрових технологій сприяли значному зростанню мобільності населення. Люди дедалі частіше навчаються, працюють і співпрацюють у міжнародному середовищі. Це створює нові можливості для взаємного обміну досвідом, але водночас ставить перед суспільством нові виклики.

Важливу роль у розвитку міжкультурної комунікації відіграють сучасні цифрові інструменти. Соціальні мережі, онлайн-платформи, міжнародні освітні програми та діяльність транснаціональних корпорацій формують нові простори для взаємодії. У цих середовищах люди різного культурного походження можуть спілкуватися без географічних обмежень, обмінюватися ідеями та створювати спільні проекти. Водночас це вимагає високого рівня комунікативної компетентності, здатності до адаптації та розуміння культурних відмінностей.

Активне зростання міжкультурних контактів має низку позитивних наслідків. По-перше, воно сприяє розширенню світогляду. Знайомство з іншими культурами допомагає людині краще усвідомити різноманітність світу, формує відкритість до нових ідей і гнучкість мислення. По-друге, міжкультурна взаємодія є важливим чинником професійного розвитку. У сучасному глобальному ринку праці здатність працювати в мультикультурних командах стає однією з ключових компетенцій. По-третє, культурне різноманіття стимулює інновації: поєднання різних

підходів і способів мислення часто призводить до появи нових рішень і творчих ідей. Крім того, міжкультурний діалог сприяє зміцненню гуманітарних зв'язків між країнами, допомагає долати стереотипи та сприяє формуванню більш мирного та толерантного світу.

Попри численні переваги, міжкультурна комунікація супроводжується значними труднощами. Однією з найбільш очевидних проблем є мовний бар'єр. Навіть за умови володіння іноземною мовою комунікація може ускладнюватися через використання ідіом, культурно специфічних виразів або різних стилів мовлення. Невербальні аспекти спілкування – жести, міміка, інтонація — також можуть мати різне значення в різних культурах, що часто призводить до непорозумінь.

Ще одним важливим викликом є культурні відмінності. Різні суспільства мають власні моделі поведінки, норми етикету, уявлення про час, ієрархію, особистий простір та соціальні ролі. Те, що в одній культурі вважається прийнятним, в іншій може сприйматися як недоречне або навіть образливе. Такі розбіжності можуть спричиняти конфлікти або ускладнювати ефективну співпрацю.

Суттєвий вплив на міжкультурну комунікацію мають також стереотипи та упередження. Люди часто сприймають представників інших культур через призму усталених уявлень, що не завжди відповідають реальності. Це може призводити до спотворення інформації, недовіри та небажання встановлювати контакт. Подолання стереотипів потребує критичного мислення, відкритості та готовності переглядати власні переконання.

Окремої уваги заслуговує проблема цифрової нерівності. Хоча сучасні технології значно розширюють можливості для комунікації, не всі мають рівний доступ до інтернету та цифрових ресурсів. Це створює нерівні умови для участі в глобальному інформаційному просторі та може поглиблювати соціальні й культурні розриви між різними регіонами світу.

Важливим інструментом подолання цих викликів є міжкультурна освіта. Вона спрямована на формування у молоді здатності ефективно взаємодіяти з представниками інших культур. Освітні програми, що включають вивчення іноземних мов, культурологічні дисципліни та участь у міжнародних обмінах, сприяють розвитку глобальної компетентності. Особливу роль відіграє використання практичних методів навчання, таких як кейси, рольові ігри та міжкультурні проєкти, які дозволяють студентам безпосередньо відчувати специфіку різних культурних моделей.

Значний вплив на сучасну міжкультурну комунікацію мають соціальні мережі та онлайн-платформи. Вони створюють нові форми взаємодії, де стираються традиційні кордони часу і простору. Люди можуть спілкуватися миттєво, незалежно від свого місцезнаходження. Однак поряд із цим виникають нові ризики, зокрема поширення дезінформації, виникнення конфліктів у цифрових спільнотах та прояви агресії в інтернеті. Це

підкреслює необхідність розвитку цифрової етики, критичного мислення та відповідального ставлення до онлайн-комунікації.

Говорячи про майбутнє міжкультурної комунікації, варто зазначити, що технологічний прогрес відіграватиме дедалі важливішу роль. Зокрема, розвиток штучного інтелекту сприятиме подоланню мовних бар'єрів через автоматичний переклад і вдосконалення комунікаційних інструментів. Проте навіть найсучасніші технології не здатні повністю замінити людську емпатію, культурну чутливість і здатність до взаєморозуміння.

Крім того, глобальні міграційні процеси посилюватимуть значення міжкультурного діалогу як важливого чинника соціальної стабільності. Суспільства, які інвестують у розвиток міжкультурної компетентності, отримуватимуть значні переваги в економічній, освітній та політичній сферах. Вони будуть більш адаптивними до змін і здатними ефективно взаємодіяти в умовах глобального світу.

Отже, міжкультурна комунікація в сучасну епоху є невід'ємною складовою життя суспільства. Вона відкриває широкі можливості для розвитку, співпраці та взаємозбагачення культур, але водночас ставить нові вимоги до рівня освіти, толерантності та комунікативних навичок. Ефективна міжкультурна взаємодія базується на взаємній повазі, готовності до діалогу, відкритості до нового досвіду та усвідомленні цінності культурного різноманіття.

Таким чином, успішна міжкультурна комунікація є не лише інструментом обміну інформацією, а й важливим фактором гармонійного розвитку сучасного світу.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-47>

INTERNATIONAL ENGLISH IN UKRAINIAN EDUCATIONAL SPACE: MODERN CHALLENGES

Synova T. V.

*Senior lecturer at the Department of foreign languages
for professional communication
International University
Odesa, Ukraine*

Depending upon the authority quoted, from 700 million and up to 2 billion people of the world speak some English making it the major instrument of international and intercultural communication. It should be mentioned that close to three quarters of them are non-native speakers.